

پیام ویژه مراجع تقلید به مناسبت برگزاری جشنواره بین‌المللی

پاسخ برتر

پیام حضرت آیت‌الله‌العظمی مکارم شیرازی (مدظله‌العالی)

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين و صلى الله على سيدنا محمد و آله الطاهرين
عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ: «مَنْ حَرَجَ يَطْلُبُ أَبَاً مِنْ عِلْمٍ لِيُرِدَّ بِهِ بَاطِلًا إِلَى حَقٍّ أَوْ ضَالَّةً
إِلَى هُدًى كَانَ عَمَلُهُ ذَلِكَ كَعِبَادَةِ مُتَعَبِّدٍ أَرْبَعِينَ عَامًا» (امالی طوسی، ص ۶۱۹).
در ابتدا لازم است از مسئولین و برگزارکنندگان این همایش قدردانی می‌نمایم و امیدوارم
این همایش به اهداف و برنامه‌های موردنظر دست یافته و گامی مهم در زمینه موردنظر
بردارد.

تردیدی نیست که از مهم‌ترین وظایف حوزه‌های علمیه و اندیشمندان و عالمان دینی،
هدایت و راهنمایی مردم نسبت به تکالیف شرعی و فضایل اخلاقی و پاسخ به سؤالات
اعتقادی و فکری ایشان است. علاوه بر این محافظت و نگاهبانی از اعتقاد مؤمنین و
معتقدین، دفع شبهات و تردیدها و جلوگیری از انحرافات فکری و اعتقادی نیز بر عهده
آنان است. به همین دلیل بود که ما در مجالس سخنرانی در سال‌های پیش از انقلاب برای
نجات جامعه و خصوصاً جوانان از شبهات و رفع ابهامات ذهنی آنها فضایی برای پرسش و
پاسخ ایجاد می‌کردیم که در آن زمان ابتکار نوینی بود.

امروزه و با گسترش جریان اخبار و اطلاعات خصوصاً در رسانه‌های اجتماعی و ارتباط جمعی، از سویی راه بر انتشار شبهات و افکار منحرف با ظاهری صحیح و آراسته گشوده شده و از سوی دیگر اسباب و ابزار پاسخگویی نیز تغییر کرده است. در این میان وجود پایگاه‌های قابل اعتماد، به‌روز، آگاه و کارآمد بسیار ضروری و لازم است. مراکز پاسخگویی می‌بایست ضمن بهره‌مندی از این خصوصیات، در راه یافتن پاسخ‌های قانع‌کننده و اطمینان‌بخش، تلاش بیشتری نمایند. باید توجه داشت ارزش یافتن یک پاسخ دقیق علمی و اطمینان‌بخش و نجات یک انسان از تردید و وسوسه شیطانی، قابل مقایسه با هیچ عبادت و اطاعتی نیست.

بار دیگر از تلاش‌های انجام‌شده در برگزاری این همایش قدردانی نموده و توفیقات روزافزون همه کسانی که در اعتلای دین و گسترش معنویت در جامعه اسلامی تلاش می‌کنند را از خداوند متعال خواستارم.

قم - ناصر مکارم شیرازی

بیستم آبان‌ماه ۱۴۰۲

پیام مرجع عالیقدر حضرت آیت‌الله العظمی جعفر سبحانی (مدظله العالی)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قال الله تبارك وتعالى: «وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُوَ يُدْعَى إِلَى الْإِسْلَامِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ» (صف: ۷-۸).

تولید و انتشار شبهات همواره یکی از ابزارهای فکری و تبلیغی کافران معاند و ستمکاران علیه جبهه حق و حقیقت بوده است. اگر سرلوحه اهداف حرکت پیامبران و مصلحان الهی تعلیم کتاب، تبیین حقایق و هدایت انسان‌ها به سوی اخلاق متعالی و سعادت ابدی بوده، شبهه و شبهه‌افکنی درست در مقابل آن اهداف، جز گمراهی، پوشاندن حقایق و وارونه کردن ارزش‌های اصیل فطری و الهی انسان‌ها، هدف و غرضی ندارد. قرآن کریم این رویارویی همیشگی را به صورت‌های مختلف به تصویر کشیده است. پرداختن پرتکرار قرآن به موضع‌گیری‌های فکری و رفتاری «ملاً» یا همان گروه‌های مستکبر و مخالف، در برابر انبیای الهی، نشانگر اهمیت توجه به این جریان در تاریخ بشر است.

هرچند شبهه و شبهه‌افکنی پدیده تازه‌ای نیست و شبهات، همواره به دو شکل «نمایاندن باطل با لباس حق» و «پوشاندن حق در لباس باطل»، پدیدار شده و عمری به درازای تاریخ بشر دارد؛ اما امروزه شگردهای رسانه‌ای و ابزارهای پیشرفته‌ای که در اختیار دشمنان قرار گرفته، شدت، عمق و گستردگی تولید و انتشار شبهات را افزون کرده و تقریباً هیچ فردی، اعم از زن و مرد و پیر و جوان و کودک از تیررس شبهات در امان نیست! اگر تا یک قرن قبل، شبهات، همواره تنها در میان طیف محدودی از عالمان و دانشوران مطرح می‌شد و اندکی از مردم کوچه و بازار در معرض تیرهای زهرآلود شبهات قرار می‌گرفتند، اکنون به سبب وجود فضای مجازی، شبهات، به اعماق ذهن و زندگی همه انسان‌ها نفوذ کرده است.

امروزه وظیفه عالمان و مبلغان دینی نسبت به گذشته بسیار سنگین‌تر و دشوارتر شده و شناخت شبهه و پاسخگویی به آن از امری فرعی و حاشیه‌ای به موضوعی اصلی، تخصصی و فراگیر دگرگون شده است. در این زمان، دشمن با تمام توان و در همه عرصه‌های فکری و

رفتاری به رویارویی با دین خدا آمده و به دنبال بسط سیطره نامشروع خود بر همه ساحتهای شناختی و عاطفی انسانها و تغییر دادن رفتارهای آنان در جهت اهداف و اغراض پلید و شیطانی خود است.

امام صادق علیه السلام فرموده‌اند «الْعَالِمُ بِزَمَانِهِ لَا تَهْجُمُ عَلَيْهِ اللَّوَابِسُ»؛ (اصول کافی، ج ۱، ص ۲۶) این سخن امام علیه السلام بر این نکته تأکید دارد که عالم دینی باید فرزند زمانه خود باشد و کسی که با اوضاع و احوال زمان خویش آشنا باشد، هرگز مورد هجوم شبهات قرار نگرفته و غافلگیر نمی‌شود. نخستین گام برای مواجهه مؤثر و مقابله کارساز با شبهات دینی، شناخت مقتضیات زمان است. رصد و شناسایی موضوعات و مسائل واقعی مردم، شناخت ابزارها و شیوه‌های نشر شبهه و مهم‌تر از همه، شناخت زبان نسل امروز، عناصر کلیدی مقتضیات زمانه است.

شناخت شبهه و پاسخگویی به شبهات، مهارت و تخصصی فراتر از فراگیری علوم مرسوم حوزه‌ها است. طلاب جوان و مستعد می‌بایست پس از فراگیری علوم دینی و یا هم‌زمان با آن، با انواع تخصص‌ها و مهارت‌های شناخت شبهه و پاسخگویی آشنا شده و خود را در این عرصه ورزیده و آماده سازند.

بنابراین وظیفه کنونی حوزه‌های علمیه و علمای والامقام و پژوهندگان علوم دین، توجه و اهتمام جدی به مقوله شبهات و پاسخگویی به آن است. استفاده از زبان هنر و دستاوردهای علمی بشر در حوزه‌های روان‌شناسی، جامعه‌شناسی و ارتباطات فرهنگی در امر پاسخگویی به شبهات ضرورتی انکارناپذیر است.

اگر شبهه پژوهی و پاسخگویی به شبهات فعالیت مهم و اصلی امروز حوزه‌ها است، فراهم نمودن زمینه‌های مادی و معنوی انجام این وظیفه بزرگ هم لازم و ضروری است. زعمای دلسوز و آگاه حوزه علمیه و مدیران دغدغه‌مندی که مسئولیت هدایت و اداره شئون دینی را به عهده دارند، باید در تقویت نیروی‌های علمی و فراهم ساختن ابزارها و وسایل موردنیاز پاسخگویی به شبهات اهتمام ویژه داشته باشند.

بی‌شک تکریم و پاسداشت زحمات کسانی که در عرصه شبهه‌پژوهی و پاسخگویی و مقابله با شبهات دینی فعالیت دارند، یکی از عناصر تقویت‌کننده جبهه حق در برابر جبهه

باطل است. این جانب ضمن تقدیر از تلاش‌های موفق و مؤثر حوزه علمیه در هم‌افزایی و اهتمام ویژه به امر رصد و پاسخگویی به شبهات دینی در همه سطوح، جشنواره «پاسخ برتر» را که به همت مرکز مطالعات و پاسخگویی به شبهات - حوزه‌های علمیه در حال برگزاری است، حرکت مبارک و ارزشمندی در همین راستا می‌دانم. امیدواریم که این حرکت، موجبات دلگرمی، امید و تقویت انگیزه‌های معنوی تلاشگران عرصه شبهه‌شناسی و پاسخگویی به شبهات دینی را فراهم کند. از خداوند متعال برای همه شما آرزوی سلامتی و توفیق روزافزون و استواری در مسیر دین و انجام وظائف دینی را خواهانم.

«والسلام علیکم و رحمة الله و برکاته»

پیام مرجع عالیقدر حضرت آیت الله العظمی نوری همدانی (مدظله العالی)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا وَنَبِيِّنَا أَبِي الْقَاسِمِ الْمُصْطَفَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ سَيِّمًا بَقِيَّةَ اللَّهِ فِي الْأَرْضِينَ.

«الْعِلْمُ خَزَائِنُ وَالْمَفَاتِيحُ السُّؤَالُ» (الخصال، جلد ۱، صفحه ۲۴۵).

یکی از موضوعات مهم که باید در نظر عالمان دین باشد این است که برای رشد و تعالی آموخته‌های خود و همچنین گسترش اندیشه‌های فاخر، توجه به سؤال است. این سؤال هم می‌تواند از جانب یک انسان دانش‌پژوه صورت بگیرد هم می‌تواند از نظر یک دانش آموخته باشد. بر این اساس امروز حوزه‌های علمیه بعنوان یک رکن از جامعه علمی کشور علاوه بر رسالت عمومی در جنبه دانش و تولید اندیشه، یک رسالت خاص بعنوان اصلی‌ترین نهاد آشنایی با مفاهیم دینی دارد و آن استنباط دقیق و فهم صحیح از دین و ترویج و تبلیغ آن و پاسخ به شبهات دینی می‌باشد تا از این رهگذر مدافع ارزش‌های دینی معرفی گردد.

القاء شبهات از آغاز حرکت عظیم و جهانی حضرت پیامبر خاتم صلی الله علیه و آله و دوران ائمه معصومین علیهم السلام بوده و لذا ائمه بزرگوار ما پیوسته عده‌ای از شاگردان خوب خود را مأمور به کشف و پاسخ شبهات می‌کردند و این موضوع در دوران حکومت بنی‌عباس با توجه به قدرت فراوانی که داشتند، شدت بیشتری به خود گرفت و در دوران غیبت باز شدیدتر و با اشکال متفاوت‌تری ظهور نمود و امروز با پیشرفت علم و حضور در فضای مجازی مضاعف گردید، اینجاست که حوزه‌های علمیه باید خود را مجهز کنند به بیان نورانی امام صادق علیه السلام: «الْعَالِمُ بِزَمَانِهِ لَا تَهْجُمُ عَلَيْهِ اللَّوَابِسُ» (الکافی، جلد ۱، صفحه ۲۷).

امروز کشف شبهات راحت‌تر شده اما پاسخ آن باید مستدل‌تر و محکم‌تر بیان شود، بسیاری از کتب مرجع و منبع ما ریشه در پاسخ به یک شبهه بوده است اما تا حدود فراوان در مجامع علمی اثرگذار گردیده، در خاطر اینجانب است که در دهه ۳۰ و ۴۰ تصمیم گرفتم درسی درباره پاسخ به شبهات در روزهای پنجشنبه در مسجد فاطمیه علیها السلام و مسجد

امام داشته باشم و عده‌ای از فضلا محترم با مطالعه کتب و روزنامه‌های آن روز شبهات را استخراج می‌کردند و ما پاسخ می‌دادیم ولی امروز با توجه به اینترنت و فضای مجازی کمتر از دقیقه‌ای شبهه‌ای استخراج می‌شود و پاسخ آن بارگذاری می‌گردد. اما موثرترین نوع وسیله پاسخگویی همان تبلیغ چهره به چهره است؛ زیرا عده‌ای شبهاتی دارند اما قدرت و یا امکان بیان ندارند. امروز اگر بحث تبلیغ جدی گرفته شود با توجه به اینکه بسیاری از مردم در سراسر دنیا، تشنه معارف ناب هستند و اگر مطالب حقیقی دین با بیان صحیح و قرآنی مطرح شود فضا متفاوت خواهد شد. امیدوارم مسئولان محترم مستحکم‌تر از گذشته ورود پیدا کنند و بحث تبلیغ را تقویت نمایند و هرکس در محدوده کار خود به وظیفه‌اش عمل نماید.

این همایش نیز امر مبارکی است تا انگیزه بیشتری در این مسیر ایجاد گردد. اینجانب از همه عزیزان دست‌اندرکار تشکر و تقدیر می‌کنم و توفیق همگان را از خداوند متعال خواستارم.

حسین نوری همدانی

۲۵ شهریورماه ۱۴۰۳